

Pedagogia sistemàtica de la música I

Dades generals

Nom de l'assignatura	Pedagogia Sistemàtica de la Música I		
Tipus d'assignatura	Obligatòria		
Impartició	2n semestre		
crèdits ECTS	4		
Valor total en hores	120h	Hores presencials lectives: 45h	
		Altres hores presencials: 8h	
		Hores per treballs dirigits (no presencials): 22h	
		Hores per estudi i aprenentatge autònom: 45h	
Professor/a	Javier Duque Gutiérrez		
Departament	Educació i Mediació Artística		

Prerequisits i orientacions prèvies per a cursar l'assignatura

Prerequisits:

No hi ha prerequisits.

Orientacions prèvies:

No hi han orientacions prèvies.

Competències que es desenvolupen en l'assignatura

- CT1** Organitzar i planificar el treball de forma eficient i motivadora.
- CT2** Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.
- CT3** Solucionar problemes i prendre decisions que responguin als objectius del treball que es realitza.
- CT4** Utilitzar eficientment les tecnologies de la informació i la comunicació.
- CT5** Comprendre i utilitzar, al menys, una llengua estrangera en l'àmbit del seu desenvolupament professional.
- CT6** Realitzar autocrítica cap el propi fer professional i interpersonal.
- CT7** Utilitzar les habilitats comunicatives i la crítica constructiva en el treball en equip.
- CT8** Desenvolupar raonadament i crítica idees i arguments.
- CT9** Integrar-se adequadament en equips multidisciplinars i en contextos culturals diversos.
- CT10** Liderar i gestionar grups de treball.
- CT11** Desenvolupar en la pràctica laboral una ètica professional basada en l'apreciació i sensibilitat estètica, medioambiental i cap a la diversitat.
- CT12** Adaptar-se, en condicions de competitivitat als canvis culturals, socials i artístics i als avenços que es produeixen en l'àmbit professional i seleccionar els itineraris adequats de formació continuada.
- CT13** Buscar l'excel·lència i la qualitat en la seva activitat professional.
- CT14** Dominar la metodologia d'investigació en la generació de projectes, idees i solucions viables.
- CT15** Treballar de forma autònoma i valorar la importància de la iniciativa i l'esperit emprenedor en l'exercici professional.
- CT16** Utilitzar els mitjans i recursos al seu abast amb responsabilitat cap el patrimoni cultural i medioambiental.
- CT17** Contribuir amb la seva activitat professional a la sensibilització social de la importància del patrimoni cultural, la seva incidència en els diferents àmbits i la seva capacitat de generar valors significatius.

- CG1** Conèixer els principis teòrics de la música i haver desenvolupat adequadament aptituds per al reconeixement, la comprensió i la memorització del material musical.
- CG2** Mostrar aptituds adequades per a la lectura, improvisació, creació i recreació musical.
- CG3** Produir i interpretar correctament la notació gràfica de textos musicals.
- CG4** Reconèixer materials musicals gràcies al desenvolupament de la capacitat auditiva i saber aplicar aquesta capacitat a la seva practica professional.
- CG5** Conèixer els recursos tecnològics propis del seu camp d'activitat i les seves aplicacions en la música preparant-se per a assimilar les novetats que es produeixen en ell.
- CG6** Dominar un o més instruments musicals en un nivell adequat al seu camp principal d'activitat.
- CG7** Demostrar capacitat per a interactuar musicalment en diferents tipus de projectes musicals participatius.
- CG8** Aplicar els mètodes de treball més apropiats per a superar els reptes que es presentin en el terreny de l'estudi personal i en la pràctica musical col·lectiva.
- CG9** Conèixer les característiques pròpies del seu instrument principal, en relació a la seva construcció i acústica, evolució històrica i influències mútues amb altres disciplines.
- CG10** Argumentar i expressar verbalment els seus punts de vista sobre conceptes musicals diversos.
- CG11** Estar familiaritzat amb un repertori ampli i actualitzat, centrat en la seva especialitat però obert a altres tradicions. Reconèixer els trets estilístics que caracteritzen a aquest repertori i poder descriure'ls de forma clara i completa.
- CG12** Acreditar un coneixement suficient del fet musical i la seva relació amb l'evolució dels valors estètics, artístics i culturals.
- CG13** Conèixer els fonaments i l'estructura del llenguatge musical i saber aplicar-los en la pràctica interpretativa, creativa, d'investigació o pedagògica.
- CG14** Conèixer el desenvolupament històric de la música en els seus diferents tradicions, des d'una perspectiva crítica que situï el desenvolupament de l'art musical en un context social i cultural.
- CG15** Tenir un ampli coneixement de les obres més representatives de la literatura històrica i analítica de la música.
- CG16** Conèixer el context social, cultural i econòmic en que se desenvolupa la pràctica musical, amb especial atenció al seu entorn més immediat però amb atenció a la seva dimensió global.
- CG17** Estar familiaritzat amb els diferents estils i pràctiques musicals que li permetin entendre, en un context cultural més ampli, el seu propi camp d'activitat i enriquir-lo.
- CG18** Comunicar de forma escrita i verbal el contingut i els objectius de la seva activitat professional a persones especialitzades, amb un us adequat del vocabulari tècnic i general.
- CG19** Conèixer les implicacions pedagògiques i educatives de la música en distints nivells.
- CG20** Conèixer la classificació, característiques acústiques, històriques i antropològiques dels instruments musicals.
- CG21** Crear i donar forma al seus propis conceptes artístics havent desenvolupat la capacitat d'expressar-se a través d'ells a partir de tècniques i recursos assimilats.
- CG22** Disposar de recursos musicals amplis i diversos per a poder crear o adaptar peces musicals així com improvisar en diferents contextos a partir del coneixement d'estils, formats, tècniques, tendències i llenguatges diversos.
- CG23** Valorar la creació musical com l'acció de donar forma sonora a un pensament estructural ric i complex.
- CG24** Desenvolupar capacitats per a l'autoformació durant la seva vida professional.
- CG25** Conèixer i ser capaç d'utilitzar metodologies d'estudi i investigació que el capacitin per al continu desenvolupament i innovació de la seva activitat musical en el transcurs de la seva carrera.
- CG26** Ser capaç de vincular la pròpia activitat musical a altres disciplines del pensament científic i humanístic, a les arts en general i a la resta de disciplines musicals en particular, enriquant l'exercici de la seva professió amb una dimensió multidisciplinària.
- CG27** Conèixer i aplicar la legislació relativa al seu àmbit professional.

- PE1** Comprendre i explicar els fonaments en pedagogia musical contemporània, tant en l'àrea de coneixements sistemàtics com en la seva aplicació, i saber fonamentar en ells la reflexió crítica de l'actuació educativa musical pròpia i aliena.
- PE2** Elaborar, seleccionar, aplicar i avaluar activitats, materials i recursos d'ensenyament/aprenentatge musicals en funció de les demandes de cada context educatiu, i ser versàtil en el domini dels instruments i altres recursos musicals, aplicant de forma funcional les noves tecnologies.
- PE3** Conèixer els elements constitutius de la música, mostrar un alt domini en percepció auditiva, lectura, anàlisi, escriptura, improvisació i creació musical, i ser capaç d'interrelacionar tot això per a aplicar-ho i utilitzar-ho adequadament en el desenvolupament de la pròpia activitat.
- PE4** Adquirir domini tècnic i capacitat expressiva en la interpretació i en la conducció d'agrupacions vocals i instrumentals, com a base per a la improvisació, creació i experimentació amb el propi instrument, la veu i el cos en situacions concretes de d'ensenyament/aprenentatge musical.
- PE5** Ser capaç de desenvolupar una pràctica educativa-musical, com artista i formador musical, orientada a la comunitat.
- PE6** Contextualitzar la pedagogia musical en el temps actual i en els diferents àmbits culturals, reflexionant de forma crítica sobre la funció i resultats que la pràctica de l'educació musical pot aportar a la millora de la persona i de la societat.
- PE7** Saber aprofitar les oportunitats de formació i especialització que cada lloc de treball ofereix, incorporant-les al desenvolupament del propi perfil professional.
- PE8** Implicar-se activament en projectes educatiu-musicals a través del treball cooperatiu i assumir la responsabilitat de desenvolupar la professió educativa musical com a tasca col·lectiva.
- PE9** Dissenyar i portar a terme processos sistemàtics d'avaluació educativa sobre alumnes, professors, programes i institucions i basar en els seus resultats la planificació de la millora educativa.
- PE10** Dissenyar, realitzar i avaluar una investigació en educació musical, tant de forma individual com formant part activa d'equips d'investigació.
- PE11** Conèixer els fonaments d'acústica musical, organologia i les seves aplicacions a la pràctica musical.

Objectius de l'aprenentatge

Conèixer l'estructura i components de les Ciències de l'Educació i aplicar-les a l'anàlisi de l'activitat professional com a pedagog musical.

Comprendre el significat i valor del coneixement científic en Pedagogia Musical, utilitzant-ho de maner consistent en funció del paradigma educatiu en que es fonamenti.

Analitzar situacions de pràctica educativa musical i elegir el paradigma epistemològic més adequat per a la intervenció pedagògica en funció de les necessitats de les persones i els condicionants dels contextos.

Saber utilitzar els fonaments biològics implicats en l'educació com argumentari a l'hora de recolzar propostes d'actuació pedagògica.

Analitzar l'educació musical des d'una perspectiva antropològica per a comprendre la interacció dels components educatius des d'una visió no tradicional – occidental i per adquirir més capacitat de flexibilitat, innovació i canvi a l'hora de la reflexió i transformació de la pràctica docent musical.

Conèixer les diferents postures filosòfiques sobre l'educació i aplicar-les tant a l'hora de fer l'anàlisi de la pràctica educativa aliena com en el moment de construir el bagatge, telos i finalitats últimes de l'actuació pròpia com a docent de la música.

Iniciar la construcció de la filosofia pròpia en educació musical, sent conseqüent amb ella i a l'hora crític, valorant les seves inconsistències.

Conèixer l'origen, motiu i factors que fonamenten l'ètica docent del professional de l'educació musical i saber aplicar-les a l'anàlisi de situacions concretes d'ensenyament musical.

Saber identificar temes de recerca en educació musical en funció de les pròpies intencions i interessos com a docent de la música.

Saber formular marcs de partida per a la recerca en base als recursos i fonts adequades d'informació acadèmiques en investigació en educació musical i elegir correctament el paradigma científic per a la seva fonamentació.

Comprendre i utilitzar correctament eines bàsiques per a l'anàlisi de dades quantitatives i qualitatives en la investigació en pedagogia musical.

Blocs temàtics (continguts de l'assignatura)

Àrees del coneixement de la Pedagogia (García Hoz).

Gènesi i epistemologia del coneixement científic en Pedagogia

Paradigmes de coneixement científic

Biologia de l'Educació Musical

Bases fisiològiques (sistema nerviós, hormonal, percepció, cognició i memòria, emoció, fonació, motricitat, etc.)

Principis d'Etologia i aprenentatges programats (segons estímul, segons moment, segons àmbit –social, ètic, biològic–)

Antropologia de l'Educació

Mites, Rituals, Sacerdots, Símbols, Sacralització i Castic.

Filosofia i ètica de l'Educació

Epistemologia i camp de la Filosofia de l'Educació: el telos.

Filosofia tradicional de l'educació.

Filosofies contemporànies

Filosofia marxista (Bourdieu, Passeron, Baudetlet)

Filosofia anarquista (Illich)

Filosofia antiautoritària (Freud, Neill)

Filosofia activa (L'escola Nova)

Filosofia tecnològica (Neopositivisme)

Filosofia existencialista i postmoderna

Filosofia crítica i educació en valors (Escola de Frankfurt, Freire, Carr, Kemis, McLaren)

Filosofia personalista i humanista (Milani, Rogers, Van Manen, Mèlich).

Epistemologia i camp de l'Ètica de l'Educació: Ètica i Moral

Àrees d'estudi de l'Ètica Docent

respecte d'un mateix

amb els alumnes

amb els companys

amb la institució

amb els contextos filosòfics – polítics

amb la professió: Codi Deontològic del Docent (1996), Codi de Conducta Ètica i Declaració de Compromís (EEUU: 2005)

Bases per a la Investigació en Educació (I):

Investigació experimental – quantitativa

Investigació descriptiva – qualitativa

Activitats d'aprenentatges i organització general de l'assignatura

Basada en la següent seqüència de treball:

1r: plantejament del bloc de continguts:

exploració dels coneixements previs dels alumnes: activitat individual i de petit grup.

posada en comú: activitat de gran grup.

2n: el professor aporta materials de partida sobre el tema:

es contrasten amb l'elaboració anterior: activitat de petit i gran grup.

es busca la significació del coneixement: es ressalta la validesa d'allò après: activitat de petit i gran grup.

3r: l'estudiant busca aprofundir de manera independent sobre el bloc de continguts:

en activitats i treballs individuals

en activitats i treballs en petit grup

4rt: el professor i la classe realitzen la síntesi d'allò treballat i s'extreuen les conclusions sobre el tema.

5è: es passa al següent bloc temàtic però l'estudiant que necessiti millorar la seva avaluació, o desitgi aprofundir, pot fer activitats individuals sobre el bloc temàtic que es deixa i fins al final del temps lectiu de l'assignatura.

L'esquema de seqüència bàsica de treball presentat a l'apartat anterior s'aplicarà a cada bloc temàtic de dues maneres:

de forma lineal: els blocs temàtics s'abordaran inicialment ells sols

de forma complementària: en el moment en que el desenvolupament del tema ho permeti s'abordarà simultàniament amb el desenvolupament d'un o més blocs temàtics com a manera de donar una significació més consistent i global a l'aprenentatge de l'estudiant.

Es posarà en acció el següent inventari o tipologies d'activitats:

exposició oral individual i en grup a classe, sobre tasques en progrés en la classe.

activitats de representació: jocs de rol, sociodrames, etc.

activitats d'anàlisi sobre casos: reals i ficticis

debats en petit grup i en gran grup sobre temes preparats amb temps o que s'abordin sobre la marxa en classe

realització de treballs escrits de síntesi i aprofundiment dels temes: individuals i en grup.

realització de treballs de recerca sobre nova informació i en noves fonts dels temes

realització d'auto – observació sobre la posada en acció dels aprenentatges derivats dels temes a través de diferents mitjans de registres de dades.

realització de pràctiques d'observació, recerca i anàlisi de realitats educatives de l'entorn proper i accessible de l'estudiant a través de diferents mitjans de registre

de dades.

El creuament dels blocs de continguts amb la seqüència de treball, amb les dues maneres lineal i complementària de la seva aplicació i amb els diferents tipus d'activitats donar una temporalització del les activitats d'aprenentatge de caràcter cíclic o en espiral. Els continguts, vehiculats per les activitats, s'aniran aprofundint, fen-se més complexos i més rics de significats a mesura que es tornin a presentar en activitats que demanin –per fer-les- la presència més elaborada dels altres blocs de continguts, cada vegada amb més profunditat, rigor, possibilitat majors d'aplicació, etc.

Avaluació acreditativa dels aprenentatges

Criteris i sistemes d'avaluació de l'assignatura

L'avaluació de l'estudiant es realitzarà d'acord amb els principis següents:

1. L'avaluació serà continuada i formativa: totes les tasques i treballs seran susceptibles de ser millorats a través de la correcció continuada dels mateixos, bé sigui de la refeta constant dels seus productes, bé sigui donant suport a la reorientació dels seus processos.
2. L'avaluació serà a l'hora individualitzada i per grups de treball.
3. L'avaluació comprendrà aspectes conceptuals, procedimentals i actitudinals de l'aprenentatge realitzat.
4. Els treballs de major entitat tindran especificades les seves dates concretes amb suficient antelació. Les activitats d'avaluació de menor entitat es podran realitzar en qualsevol moment a classe a petició del professor.
5. Els treballs implicats en les tasques d'avaluació podran tenir major o menor entitat però cap tindrà caràcter de "final", de forma que tots contribuïran a l'enteniment del progrés en el rendiment acadèmic de l'alumne.
6. La qualificació final es construirà en base als següents plans de l'avaluació:

Pla de significació acadèmica: reflecteix l'entitat en sí mateixa del treball, la dificultat i l'esforç que presenta el treball des del punt de vista de la seva complexitat respecte de la pròpia matèria (és l'equivalent al pes que té cada treball).

Pla de significació lògico-cognitiva del coneixement: reflecteix el nivell de dificultat i complexitat per a l'estudiant dels continguts abordats, en funció de la fase metodològica del seu aprenentatge (menor exigència en fases de introducció i exploració, i major en fases de síntesi i maduració).

Pla de rellevància de l'aprenentatge: reflecteix el grau d'interiorització i de transferències a la pròpia conducta d'allò après (realització de transferències a l'àmbit extra-acadèmic i més personal dels continguts apresos a l'aula; el grau de motivació i dedicació de l'alumne al treball de classe; el grau d'elaboració i creació a partir dels continguts a aprendre).

7. Aquests plans seran utilitzats per confeccionar la qualificació final, que ha de ser entesa com el compendi dels criteris de satisfactorietat i suficiència; ha de reflectir per tant el resultat del procés continuat d'aprenentatge, tenint en compte el moment de partida i d'arribada, (recavant informació de totes les etapes i de tots els plans abans esmentats i que l'estudiant haurà passat durant el desenvolupament de l'assignatura) així com del mínim criterial que el professor vegi com a necessari per la superació de l'assignatura i la continuació dels estudis.

8. La formalització de la qualificació final tindrà una perspectiva qualitativa en base als principis fins aquí descrits, malgrat això la recollida de dades prèvia a la qualificació podrà ser tant quantitativa com qualitativa.

Activitats d'avaluació i la seva relació amb la qualificació final

Activitat o registre d'avaluació	Període o moment de realització	Pes en la qualificació final
---	--	-------------------------------------

Exposicions individuals i grupals a classe	Continuat	Moderat
Participació en representacions a classe	Continuat	Puntual
Anàlisi de casos de forma individual o en grup	A partir de la tercera setmana	Bastant
Debats a classe	Continuat	Moderat
Treballs escrits de síntesi individuals o en grup	A partir de la tercera setmana	Bastant
Treballs de recerca nova informació, individual o grupal	A partir de la tercera setmana	Bastant
Pràctiques d'auto-observació	A partir de la sisena setmana	Decisiu
Pràctiques de recerca	A partir de la sisena setmana	Decisiu
Qüestionaris de respostes tancades	A partir de la vuitena setmana	Bastant

Fonts d'informació bàsica

Sobre coneixement científic i epistemologia en pedagogia

- GARCÍA HOZ, V. (1990). *Principios de Pedagogía Sistemática*. Madrid: Rialp.
- SANVISENS, A. (1992). *Introducción a la Pedagogía*. Barcelona: Barcanova.
- SARRAMONA, J. (1991). *Fundamentos de Educación*. Barcelona: CEAC.
- CARR, W. i KEMMIS, S. (1986). *Teoría crítica de la enseñanza*. Barcelona: Martínez Roca.
- MARDONES, J.M. (1991). *Filosofía de las ciencias humanas y sociales*. Barcelona: Anthropos.

Sobre biologia de l'educació i de l'educació musical

- ACARÍN, N. (2001). *El cerebro del Rey*. Barcelona: RBA.
- ASENSIO, J.M. (1986). *Biología, educación y comportamiento*. Barcelona: CEAC.
- BRIZENDINE, L. (2007). *El cerebro femenino*. Barcelona: RBA.
- COLWELL, R. (Ed.) (2006). *MENC handbook of musical cognition and development*. New York: Oxford University Press.
- COBOS, P. (2003). *El desarrollo psicomotor y sus alteraciones*. Madrid: Pirámide.
- DA FONSECA, V. (1996). *Estudio y génesis de la psicomotricidad*. Barcelona: Inde.
- DESPINS, J.P. (1989). *La música y el cerebro*. Barcelona: Gedisa.
- LEVITIN, D.J. (2008). *Tu cerebro y la música*. Barcelona: RBA.
- MITHEN, S. (2007). *Los orígenes de la música y el lenguaje*. Madrid: Crítica.
- ROSENZWEIG, M., LEIMAN, A.L., i BREEDLOVE, S.M. (2001). *Psicología Biológica*. Barcelona: Ariel.
- SACKS, O. (2009). *Musicofilia. Relatos de la música y el cerebro*. Barcelona: Anagrama.
- SÁNCHEZ, A. (1989). *Fundamentos biológicos de la educación*. Barcelona: PPU.
- SPRINGER, S.P. i DEUTSCH, G. (2001). *Cerebro Izquierdo. Cerebro derecho*. Barcelona: Ariel.
- STORR, A (2002). *La música y la mente*. Barcelona: Paidós.

Sobre filosofia i antropologia de l'educació

- ALUMNOS DE LA ESCUELA BARBIANA (1998). *Carta a una maestra*. Madrid: PPC.
- AUBERT, A., DUQUE, E., FISAS, M. i VALLS, R. (2006). *Dialogar i transformar. Pedagogía crítica del siglo XXI*. Barcelona: Graó.
- BERNSTEIN, B. (1998). *Pedagogía, control simbólico e identidad*. Madrid: Morata i Fundació Paideia.
- CHOMSKY, N. (2002). *La (Des)educación*. Barcelona: Crítica.
- COLOM, A. J. i MÈLICH, J.C. (1995). *Después de la modernidad. Nuevas filosofías de la educación*. Barcelona: Paidós.
- ELLIOT, D.J. (1995). *Music Matters. A New Philosophy of Music Education*. New York: Oxford University Press.
- FOUCAULT, M. (2000). *Vigilar y castigar*. Madrid: Siglo XXI.
- FREIRE, P. (1999). *Pedagogía del oprimido*. Montevideo: Siglo XXI.
- FULLAT, O. (1992). *Filosofía de la educación. Paideia*. Barcelona: CEAC.
- HOYOS, G. (ed.). (2008). *Filosofía de la educación*. Madrid: Trotta.
- MARTÍNEZ-OTERO, V. (2008). *El discurso educativo*. Madrid: CCS.
- McLAREN, P. (1997). *Pedagogía Crítica y cultura depredadora*. Barcelona: Paidós.
- McLAREN, P., i KINCHELOE, J.L. (2008). *Pedagogía Crítica. De qué hablamos, dónde estamos*. Barcelona: Graó.
- NEILL, A.S. (1992). *Summerhill*. Madrid: Fondo de cultura econòmica.
- SKINNER, B.F. (1984). *Walden dos*. Barcelona: Martínez Roca.
- SWANWICK, K. (1991). *Música, pensamiento y educación*. Morata: Madrid.
- V.V.A.A. (1991). *Filosofía de la educación. Autores: selección de textos*. Madrid: Dykinson.

Sobre ètica de l'educació

- BÁRCENA, F. I MÈLICH, J.C. (2000). *La educación como acontecimiento ético*. Barcelona: Paidós.
- GARCÍA, R., JOVER, G. I ESCÁMEZ, J. (2010). *Ética profesional docente*. Madrid: Síntesis.
- MARTÍNEZ, E. (2010). *Ética profesional de los profesores*. Bilbao: Unijes.
- VAN MANEN, M. (1998). *El tacto en la enseñanza*. Paidós: Barcelona

Sobre investigació en educació i en educació musical

- BLAXTER, L., HUGHES, C. I TIGHT, M. (2008). *Cómo se investiga*. Barcelona: Graó.
- COLWELL, R. (ed.). (2006). *MENC handbook of research methodologies*. New York: Oxford University Press.
- COOK, T.D. i REICHARDT, Ch.S. (1986). *Métodos cualitativos y cuantitativos en investigación evaluativa*. Madrid: Morata.
- FLICK; U. (2007). *Introducción a la investigación cualitativa*. Madrid: Morata.
- IMBERNÓN, F. (coord.). (2002). *La investigación educativa como herramienta de formación del profesorado..* Barcelona: Graó.
- LATORRE, A. (2007). *La investigación – acción. Conocer y cambiar la práctica educativa*. Barcelona: Graó.
- SANDÍN, M. P. (2003). *Investigación Cualitativa en Educación. Fundamentos y Tradiciones*. Madrid: McGraw – Hill.

WELKOWITZ, J., EWEN, R.B. i COHEN, J. (1976). *Estadística aplicada a las ciencias de la educación*. Madrid: Santillana.
